

Onderwijs-'omdenker' Claire Boonstra:

'Overal groeit de behoefte aan verandering'

Al met al was 2018 een vrij rommelig onderwijsjaar. Een goede voedingsbodem voor verandering, aldus Claire Boonstra, bedenker van de serie *Onderwijsvragen* op BNR Nieuwsradio en oprichter van Operation Education – een systeem van mensen in onderwijs en ontwikkeling die verantwoordelijkheid nemen voor de transformatie van het onderwijs. 'Want er is inmiddels niemand meer die zegt: prima, houden zo dat huidige systeem.'

Ze is de afgelopen jaren wat milder geworden, zegt Boonstra. Vijf jaar geleden, toen zij Operation Education oprichtte, was ze vooral 'tegen.' Tegen de status quo, tegen vastgeroeste gebruiken en tegen een manier van lesgeven die de ontwikkeling van individuele passies en talenten ondergeschikt maakt aan gestandaardiseerde toetsen en leerdoelen. Haar motto toen: van iedereen langs dezelfde lat naar iedereen tot volle bloei. 'Want waarom kinderen trainen om braaf sommen

uit het hoofd te leren, of Duitse vervoegingen op te dreunen, terwijl de samenleving juist behoefte heeft aan andersdenkenden. Kijk naar de overbevolking, financiële crisis en energieproblematiek. Daar moeten oplossingen voor komen die in geen studieboek te leren zijn,' aldus een toen nog vooral 'zendende' Boonstra.

ONDERWIJSFILM

Het zijn woorden waar zij nog steeds achter staat.

Maar inmiddels heeft Boonstra het toespreken en preken achter zich gelaten. In plaats daarvan faciliteert ze leerlingen, ouders, leraren en schoolbesturen vooral, en begint zij altijd bij het waarom en het waartoe van onderwijs. Vragen die tevens centraal stonden in haar documentaire *Wat is het doel van onderwijs?*, die in 2015 prompt werd verkozen tot onderwijsfilm van het jaar.

De antwoorden die zij kreeg, en nog wekelijks tijdens haar sessies krijgt, variëren in details, maar komen telkens op een fundamenteel niveau met elkaar overeen. Allereerst, kunnen worden wie je bent en wie je wilt zijn. Oftewel: ieders unieke potentieel ontketenen. Ten tweede, samen het leven leren en samen leren leven. En tot slot, eigenaarschap leren nemen over je eigen leven en over de samenleving waarnaar we streven: vredig, gelukkig, gezond en duurzaam.

EIGEN ONTWIKKELING

De uitkomst fascineert haar. En niet alleen omdat deze haar eigen mening grotendeels spiegelt. Interessanter vindt Boonstra dat vrijwel alle ondervraagde leerkrachten écht goed onderwijs meestal als iets anders zien dan de lessen die zij hun leerlingen nu vaak voorschotelen. 'Docenten willen graag meer aandacht voor het individu. Ze willen een weg vinden om iedere leerling te triggeren het beste uit zichzelf te halen. Probleem is alleen dat veel leerkrachten, schoolleiders en bestuurders zich daarin voelen tegengewerkt. De vinger wijst meestal naar de ander. Daarnaast zijn er ook mensen bij die erkennen dat het vooral hun gebrek aan durf of vertrouwen in eigen kunnen is dat hen in de weg staat. Zij zeggen: "Neem mij aan de hand en help mij veranderen". Soms meer dan terecht ook. Want hoe ontdek je ooit wat een kind echt goed kan en waar zijn passie ligt wanneer je zelf nauwelijks bezig bent met je eigen ontwikkeling. Met wat jou als mens uniek maakt.'

KERNWAARDEN

Wat dan wel de te volgen weg is? Boonstra is er helderder dan ooit over. 'De scholen waar ik blij van word, en waar leerlingen, maar ook leerkrachten voor in de rij staan, hebben zich de vraag wat onderwijs voor hen betekent allang gesteld, beantwoord en in een aantal kernwaarden samengevat die iedereen, van conciërge tot directeur, dagelijks naleeft en uitdraagt. Ook leggen deze onderwijsinstellingen het eigenaarschap op de juiste plek, waardoor besluiten worden genomen op het niveau van impact. Gaat het over het functioneren of de werkwijze van leraren, dan zitten zij minimaal aan tafel en bij voorkeur aan

het stuur.'

Rücksichtslos top-down beslissingen doorvoeren, is echt niet meer van deze tijd,' vindt ze. 'Let wel: dit zijn niet alleen mijn woorden. Het is wat leraren en schoolleiders ook zelf zeggen. Steeds meer docenten worden wakker uit een bepaalde sluimer of mist die hen tegenhield. Zovelen zijn zich inmiddels bewust dat we een andere koers moeten varen. Ik zie dat als winst. Al zal het nog wel even duren voordat een meerderheid van alle scholen zo werkt.'

IN DE RIJ

Alhoewel, Boonstra kent nu al een tiental scholen die volgens haar een goed beeld geven van de richting waar het Nederlandse onderwijs zich naartoe beweegt. 'Kindcentrum Mondomijn in Helmond is er daar één van. Een school - of beter gezegd: ontwikkelomgeving - die bij haar ontstaan eerst begon met de vraag aan alle belanghebbenden: "Wat verwacht je van mij?" Uit de antwoorden is een school ontstaan die het heel anders aanpakt dan een reguliere school.' Dat 'anders doen' was voor hen geen doel op zich. Het enige wat zij wilden: kinderen datgene bieden wat ze nodig hebben. En omdat ieder kind en iedere situatie anders is, past daar geen uniforme standaard bij. Op deze school dus geen jaarklassen, maar units van 130 kinderen met professionals vanuit verschillende expertises. De school is 52 weken per jaar open en toegankelijk voor kinderen van 0 tot 14 jaar. Boonstra: 'De school doet het goed. Een tweede is inmiddels gestart en uitbreiding naar het voortgezet onderwijs is in de maak. Ook is Mondomijn door de Inspectie gevraagd om zich aan te melden als excellente school (wat ook is toegewezen). Daarnaast heeft de school een wachtlijst van honderden bezoekersgroepen en komen op vacatures voor leerkrachten telkens ruim 500 sollicitaties binnen. Wetenschappers staan in de rij om wat daar gebeurt te mogen onderzoeken en onderbouwen. En dat allemaal binnen het gewone bekostigde schoolsysteem.'

OPTIMISTISCH

'Kortom, een voorbeeld van al die mooie en weloverwogen ontwikkelingen die gaande zijn van vaak gewone leraren, schoolleiders of bestuurders die be-wijzen dat het, ook binnen het bepaalde systeem, heel anders kan. Van stapje voor stapje tot radicaal anders: overall is beweging. Dat stemt optimistisch.' *A Change Is Gonna Come*, zong Sam Cooke ooit. En Boonstra gelooft dat deze wat het onderwijs betreft zeer nabij is. We zijn het kantelpunt voorbij. ■

Meer informatie: <http://operation.education>

Claire Boonstra:
'Hoe ontdek je ooit wat een kind echt goed kan wanneer je nauwelijks bezig bent met je eigen ontwikkeling?'